

ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

Питання належного поводження з твердими побутовими відходами є досить гострою проблемою кожного населеного пункту Тернопільської області, яка потребує якнайшвидшого вирішення. Ціна вирішення цього питання вимірюється не тільки вартісними показниками, а й чистотою навколишнього середовища та здоров'ям людей.

У Тернопільській області щороку утворюється близько 200 тис. тонн твердих побутових відходів, для захоронення яких функціонує понад 700 сміттєзвалищ, загальною площею майже 150 га. Обсяг захоронених відходів на сміттєзвалищах області з кожним роком зростає і на сьогоднішній день становить 21430,9 тис. м³ [1].

Значне зростання кількості відходів вимагає належного поводження з ними. Однак, існуюча практика свідчить про те, що об'єкти поводження з побутовими відходами здебільшого експлуатуються з порушеннями екологічних і санітарно-епідемічних вимог. Складування здійснюється безсистемно, відходи підгортаються та ущільнюються періодично, не здійснюється контроль за станом забруднення підземних вод, атмосферного повітря, ґрунтів, відсутні системи захисту ґрунтових вод, вилучення та знешкодження біогазу і фільтрату. Правовстановлюючі документи на земельні ділянки під комунальними сміттєзвалищами мають лише міста Заліщики, Кременець, Монастирська, Почаїв, Тернопіль і Хоростків, таким чином, 26 міст і селищ області експлуатують сміттєзвалища з порушеннями земельного законодавства – без оформлення права користування земельними ділянками. У задовільному стані утримуються сміттєзвалища міст Кременець, Тербовля, Тернопіль і Чортків. На території області у 2000 році збудовано єдиний полігон твердих побутових відходів у м. Копичинці Гусятинського району. На даний час полігон внаслідок незадовільної експлуатації знаходиться в занедбаному стані, як звичайне неупорядковане сміттєзвалище. У селах області санітарне очищення майже не організоване, до збирання та вивезення відходів не залучаються підприємства, що надають такі послуги. Населення самостійно вивозить відходи на сільські звалища, які знаходяться у природних рельєфних утвореннях – балках, ярах, долинах річок. Це становить екологічну небезпеку, оскільки фільтрат, насичений токсичними речовинами, потрапляє у водні об'єкти. Рівень охоплення населення області

вивезенням твердих побутових відходів становить близько 65%. Через відсутність належної системи поводження з твердими побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, щорічно виявляється близько тисячі несанкціонованих стихійних звалищ.

Відповідно до статті 32 Закону України «Про відходи» з 1 січня 2018 року на території України набрала чинності заборона на захоронення неперероблених (необроблених) побутових відходів — тобто запроваджується обов'язкове роздільне збирання або сортування сміття [2].

Роздільне збирання побутових відходів здійснюється їх власниками згідно з методикою роздільного збирання побутових відходів, яка затверджена наказом Мінрегіону від 01.08.11 № 133, а також суб'єктами господарювання, які в установленому порядку визначені виконавцями послуг на вивезення побутових відходів на певній території.

В Тернопільській області роздільним збиранням твердих побутових відходів охоплено 112 населених пунктів, що складає 10,6 % від їх загальної кількості. У місті Ланівці, селищі Козова, Шумській та Почаївській об'єднаних територіальних громадах встановлено устаткування для пресування ПЕТ-пляшки. Позитивний досвід сортування та переробки твердих побутових відходів реалізується у Теремовлянському районі. ТОВ «ЕкоБалансТер» впроваджено систему роздільного збирання та вивезення з населених пунктів твердих побутових відходів на паспортизоване сміттєзвалище. Підприємством на території сміттєзвалища в с. Плебанівка встановлено сміттєсортувальний комплекс КВВС-50 потужністю 50 тис. тонн в рік, що дає можливість збирати та сортувати тверді побутові відходи з Теремовлянського та інших районів. На території міста Тернополя працює КП ТМР „Екоресурси”, яке впроваджує попереднє вилучення ресурсоцінних компонентів (пет-пляшки, скло, папір) з твердих побутових відходів з подальшою передачею їх на переробку.

Загалом, в області діє 17 пунктів приймання вторинної сировини, які приймають відходи полімерів, гуми, деревини, поліетилену, склбій, макулатуру, металобрухт (чорний та кольоровий), текстиль, ПЕТ пляшки.

Завдяки впровадженню роздільного збирання побутових відходів в населених пунктах області, роботі сміттєсортувальної лінії в селі Плебанівка, КП ТМР «Екоресурси», яке працює на території міста Тернополя у 2017 році відібрано близько 160 тис. м³ сировинно цінних компонентів, що значно зменшило обсяги захоронення твердих побутових відходів на сміттєзвалищах.

Процес розвитку мережі сміттєпереробних підприємств сповільнюється тим, що органи місцевого самоврядування не є розпорядниками земельних ділянок за межами населених пунктів. У той же час законодавством і будівельними нормами полігони твердих побутових відходів заборонено розміщувати у межах населених пунктів [2; 3].

Шляхи та засоби розв'язання проблеми поводження з твердими побутовими відходами ґрунтуються на чинній правовій базі та новітніх технологіях у цій сфері. Перш за все необхідно реформувати сферу поводження з твердими побутовими відходами, створити умови для надання високоякісних послуг з роздільного збирання, сортування, зберігання, перевезення, перероблення, утилізації, знешкодження та захоронення відходів із застосуванням сучасних методів і технологій [4].

Враховуючи екологічні та економічні фактори, необхідно впровадити комплексну систему, яка базується на організації роздільного збирання твердих побутових відходів, сортування на спеціальних технологічних лініях сміттєпереробних підприємств, компостуванням органічної частини та складуванням залишку, що не утилізується на полігонах, або використання для виробництва теплової енергії шляхом високотемпературного піролізу.

У таку систему необхідно включити наступні етапи робіт:

- організацію роздільного збирання відходів у місцях їх утворення та постачання на переробні підприємства;
- створення пунктів збирання і заготівлі відходів як вторинної сировини;
- збирання відходів і транспортування на сміттєпереробні підприємства;
- вилучення на сортувальних лініях корисних компонентів твердих побутових відходів та утилізація їх залишку;
- організацію збирання, перероблення та утилізації великогабаритних і будівельних відходів, використаної побутової техніки та ін.

Також пріоритетними напрямками у налагодженні належної системи поводження з твердими побутовими відходами є: приведення господарської діяльності у сфері поводження з твердими побутовими відходами до вимог чинного законодавства, підвищення рівня культури в сфері поводження з відходами, зменшення обсягів захоронення твердих побутових відходів, поліпшення якості обслуговування населених пунктів у сфері поводження з побутовими відходами, перетворення сфери поводження з твердими побутовими відходами на рентабельну галузь. У результаті виконання таких дій передбачається забезпечити належне виконання вимог чинного законодавства органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарської діяльності шляхом підвищення рівня екологічної культури, технічного забезпечення та здійснення контролю в питаннях поводження з відходами. За рахунок цього можна збільшити використання вторинної сировини до 70-80% від загального обсягу твердих побутових відходів, кардинальне зменшення обсягів їх захоронення чи повна переробка для потреб теплоенергетики та виробництва органічних добрив. Це також дасть можливість припинити експлуатацію в першу чергу несанкціонованих сміттєзвалищ, після здійснення санації провести їх рекультивацію. У кінцевому результаті це

забезпечить стабілізацію та поліпшення екологічної ситуації в області.

Список використаних джерел

1. Річний звіт за формою № 1 ТПВ «Звіт про поводження з твердими побутовими відходами» (2017 рік). - К., Мінбуд України, 2006. – 11с.
2. Закон України «Про відходи». - К., Верховна Рада України, 1998. (поточна редакція - Редакція від 18.12.2017), - 242с.
3. Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проектування. ДБН В.2.4-2-2005. – К., Держбуд України, 2005. – 30с.
4. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року. – К., Кабінет Міністрів України, 2017.

Валентина БЄЛЯЄВА

Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль

(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
менеджменту та публічного управління Богач Ю.А.)

КОУЧІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ОСОБИСТОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В БІЗНЕСІ

Підвищення особистої ефективності керівника є однією з непростих, але важливих проблем психології бізнесу. [1] На сьогоднішній день існує досить багато методів вирішення даного завдання - розвиваючі семінари, різноманітні тренінги особистісного росту, інструменти тайм-менеджменту, психологічні технології підвищення особистого успіху. При цьому умови сучасної бізнес-середовища вимагають не одностороннього, а комплексного розгляду даної проблеми з урахуванням як особистих особливостей кожного конкретного керівника, так і рівня його активної залученості в процес. [2] На наш погляд, одним з таких методів є коучинг. Основоположні принципи і техніки коучингу, забезпечують можливість ефективної роботи в сфері підвищення особистої ефективності в бізнесі. Застосування коучинг-підходу дозволяє зробити процес більш цілісним, об'єднати активно-діяльнісний і ціннісно-сміслові компоненти розвитку особистості. У дослідженні взяли участь 34 керівника комерційних організацій. На першому етапі всі респонденти заповнювали розроблену нами анкету, що дозволяє виявити рівень самооцінки особистої ефективності керівників, виділити найбільш проблемні питання, а також ступінь готовності до роботи з підвищення особистої ефективності. Отримані результати показали, що всі респонденти оцінюють свою ефективність як дуже високу (41%), високу (65%) або середню (24%). Група керівників (11 осіб, 32%) не вважають за необхідне приділяти час питання підвищення самоефективності, з них 64% оцінюють свою ефективність як дуже високу, а 36% - як високу і не бачать необхідності замислюватися над